

Hazır ilâç tüketimi, dağılımı ve özel eczane kârı ve tadili istenilen 506 sayılı kanunun 123 cü maddesi

Ecz. Nezh ULAGAY

Bir meslek zümresinin kârının az veya çok olduğunu hesaplamak için bu sektörün makro olarak tüm tüketimini, dağılımını, ekonomi ilminin temel yapılarından biri olan istatistiki bilgilere ihtiyaç vardır. Bir kârlılığın az veya çok olduğunu iddia eden kişilerin bu iddialarını (her ne mertebede olurlarsa olsunlar) bu verilere dayanarak meseleyi icra ve teşri organlarına arz etmeleri icabeder. Aksi halde dilekler iktisadi temel yapılardan mahrum ve istatistiki verilere dayanmayan tek traflı anketler, kahve dedikoduları niteliğini taşır. Taraflara ve topluma hiç bir fayda kazandırmaz.

Türk parasının değerinin değişmesi dolayısıyla pahalanan ilâç fiyatları karşısında icra organı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kanımızca yukarıda izah ettiğimiz şekilde bir araştırma yapmadan eczacı kârlarını indirmek istemiş, örgütümüz ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı arasında kamu oyunu işgal eden nahoş anlaşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Bu iddianın mesnetsiz ve hiçbir ekonomik temel yapıya dayanmadığını sırasıyla bilgilerinize arz ediyoruz.

Eczane Tüketimi 1967-1970 Tüketim Artışı Kamu sektörü ve Eczane İlâç Tüketimi

1 numaralı grafikte görüleceği gibi Devlet Plânlama teşkilâtından alınmış tüm ilâç tüketimi Türkiye Depocular Cemiyetinden alınmış tüm ilâç tüketimi ve eczanelerde tüketilen ilâçlar İMS isimli (Avrupa'da ecza-

nelerin tükettiği hazır ilâç hakkında pazar araştırması yapan enternasyonel) bir teşkilâttan alınmıştır.

Bu bilgiler sırasıyla ilgili guruplar arasında yapılan sondaj neticesi tetkik edilmiş hakikatlere uygun olduğu kanısına varılmıştır.

Memleketimizde plânlı bir ekonomi devresinin ikinci 5 senelik devresi devam ettiğine göre mutlaka millî gelir artışı ve buna bağlı tüm istihlâk maddelerinde bir artış olacağından şüphe etmemek icap eder.

Hazır ilâç tüm tüketim artışı

1967-1968	74 milyon
1968-1969	101 milyon
1969-1970	102 milyon

hususla gelmiştir. Bunlar yüzde olarak

1967-1968	%9,3
1968-1969	%12,8
1969-1970	%10,8 artma göstermiştir.

Bu artışların 1968-1969 senesi hariç aynı seyri takip ettiği iddia edilebilir. Bu verileri değerlendirerek özel eczane tüketiminin bu artışlardan aldığı paylar hakkında aşağıdaki bilgileri sunmayı faydalı buluyorum.

1967-1968 artan tüketimden eczanelere düşen pay 22 milyon.

1968-1969 artan tüketimden eczanelere düşen pay 69 milyon.

1969-1970 artan tüketimden eczanelere düşen pay 70 milyon.

Görüldüğü gibi eczane sektörüne bu artıştan pek büyük pay düşmediği aşîkârdır. Bu tüketim artışı-

na mukabil özel eczane adedinde de bir artış olmuş, memleketimizde eczanelerin açılışında bir tahdid olmaması, mevcut 3 eczacılık fakültesine ilâveten 8 adet özel eczacılık okulunun çıkarmaya başladığı eczacılar dolayısıyla eczane artış sürati tüketim artış süratinden daha fazla olmuştur. Başka bir ifade ile artan tüketimin tamamen yeni açılan eczaneler tarafından mas edilmesi nedeniyle mevcut eczanelerin ekonomilerine fayda sağlamamıştır.

Bu bilgiler açısından 1967-1970 arası eczane brüt kârı hakkında bazı istatistiki bilgiler vermeyi faydalı buluyorum.

1967-1970 Arası Eczanelerin Brüt Ortalama Ciro Artışları

2 numaralı ek grafikte göreceğiniz gibi eczanelerin ortalama ciro- larında aşağıdaki farklar husule gelmiştir.

1967-1968	2125
1968-1969	27474
1969-1970	22306

Bu artış ortalama 1968-1969 da büyük bir fark göstermiş ise de 1969-1970 de 27474 TL. dan 22306 a düşmüştür. Bu veriler eczane sekyörünün tüketim artışından büyük ekonomik faydalar sağlamadığının bir delilidir.

Bu artışları %20 eczacı brüt kârı ile hesaplayacak olursak 1968 - 1969 da 27842 liranın, %20 si 5668 lira senelik brüt kâr aylık ortalaması 464 liradır. 1969-1970 arası 22306 liranın, %20 si 4461 lira, senelik brüt kâr aylık ortalaması 371 liradır.

Memleketimizdeki ücretler, gıda maddeleri, zaruri ihtiyaçlar v.s. süratle yükselen endeksler muvacehesinde bu tüketim artışından doğan kârlılıklar tamamen mas edilmekte ve hatta halen özel eczane geçimi için, geçmiş sene kârlarından bir kısmını masraf olarak ayırmaktadır.

Eczane Umumi Masraflar, Eczane Kârlılığı Ortalaması

Yukardaki paragrafta arzettiğimiz gibi yükselen endeksler bilhas- sa personel masrafları, devletin vası- talı vergilere getirdiği yükler, elek- trik ve ısıtma masraflarının devamlı yükselmesi dolayısıyla aşağıda sıra- siyle bildirdiğimiz eczanenin ana masraflarında büyük yükselişler hu- sule gelmektedir.

- A) Kira
- B) Personel
- C) Isıtma
- D) Diğer masraflar

Bu fasıllardaki masrafların ya- pılan araştırmalara göre ortalama yekûnu brüt eczane kârının %50 si civarındadır.

2 numaralı grafikte göreceğiniz gibi 1970 senesinde 2200 faal eczane olduğu esasına göre ve aynı grafikte ortalama brüt cironun 341818 TL. sı olduğuna nazaran bir eczanenin %20 hesabıyla brüt kârı 68303 TL. sı ol- ması düşünülebilir. Bu meblâğdan %50 eczane umumi masraflarını düş- tükten sonra memleketimizde ecza- nenin senelik kârı 34181 TL. sı ol- ması icap eder. Bundan %20 vergi payı tenzil edildikten sonra eczane- nin net senelik kâr ortalaması 27345 TL. sıdır. Aylık ortalama 3205 TL. nettir.

Sosyal Güvenlik ve Özel Eczane

Personel kanunu ile kamu hiz- metlerinde çalışan eczacılara serbest eczane kârlılığından daha dolgun maaş verilmesi senelerdir eczanesine emek vermiş meslekdaşlarımızı dü- şündürmektedir.

Bu ortam karşısında halen açıl-makta olan eczaneler yavaş yavaş kapanacaklardır. Memleketimizde sosyal güvenlik kapsamına giren va-

tandaş adedi dışında kalanlardan çok azdır. Bugün memleketimizde 1968 senesinde 13.395.000 adet olan faal nüfusun 9.251.000 adedi ziraatte çalışan köylü vatandaşlardır. Bu büyük kütlelerin 224 sayılı sosyalizasyon kanunu ile sosyal güvenlikleri emniyet altına alınması istenmiş olmasına rağmen tatbikat daha çok mevzi kalmış ve inkişaf etmemiştir. Bu muntakalarda bulunan özel eczanelerin sosyalizasyon tatbikatı ve diğer sağlık hizmetlerine büyük yardımları vardır. Buralarda ve bütün memleket sathında bulunan özel eczacı sermayesi ve kanunların bu eczacılara getirdiği çalışma kuralları yanında nöbet ve diğer mükellefiyetleri yerine getirerek geceli gündüzlü çalışmaktadır.

Yaptığımız araştırmalar neticesi 1 numaralı grafikte göreceğimiz gibi tüm ilâç tüketiminde özel eczane dışı kamu tüketimi

%49.07	%50.96	%48.87	%47.14
1967	1968	1969	1970

yüzdesini muhafaza etmiştir.

S.S.K. her gün daha genişlemektedir. İstanbul gibi memleketimizin en kalabalık büyük ve sanayileşmiş şehrinde bir kişi istihdam eden işyerlerinin ve sigortalılar ailelerinin sigorta kapsamına girmesi halen 1,5 milyon olan sigortalı vatandaşın miktarında süratli bir artış husule getirecektir. Bu miktar sigortalıların ailelerinin iltihakıyla 6-7 milyona varması muhtemeldir.

S.S.K. na yetki veren 506 sayılı kanun 123. maddesinin tadil edilerek S.S.K. nun yataksız tesislerde eczane açması ve ayaktan müracaatların ilâçlarının buralardan verilmek istenmesi ilâç ihtiyacını eczane vasıtasıyla gideren vatandaşların büyük kısmını serbest eczanelerden ayırcağıdır. İzahatımın başında bilgileri-

nize sunduğum Ek I grafikte göreceğiniz %50 nisbetinde olan serbest ilâç tüketiminde nispet süratle %50 altına düşecektir. Halen mevcut durum dahi eczaneyi yaşatmaz bir ortamda olduğundan bu tatbikat yapıldığında eczaneler çok müşkül duruma düşeceklerdir. Bizden daha geniş sosyal güvenlik tatbikatı olan batı ülkelerinde özel eczanelerin yaşaması emniyet altına alınmıştır. Bu memleketlerde S.S.K. teşekkülleri eczaneye birçok kayıtlar koymuş olmalarına rağmen karma ekonomi düzeni anlayışını daima ön plânda tutmaktadırlar.

Halen yapılmak istenen değişiklik özel eczanenin yaşaması için en lüzumlu olan hazır ilâç tüketimini kamu sektörüne aktararak serbest eczanelerin yaşamasını güçleştirmektedir.

Bu tatbikatın S.S.K. na getireceği kâr nisbeti üzerine daha evvel ön bilgiler vermiştik. Türk Eczacıları Birliği olarak endişelerimizin başında sosyal güvenlik içine girmemiş serbest vatandaşların ilâç mübayaadecek yer bulamamaları gelmektedir.

Kâr Haddi Neden Değişmemelidir

Sırasıyle izah ettiğimiz sebepler dolayısıyla özel eczanenin, hali hazır duruma göre tüm ilâç tüketiminden aldığı pay yüzdesine nazaran basit iktisadi kaidelerce yaşamasına imkân yoktur.

Eczanelerin bazıları ilâç dışı parfümeri, gözlük ve sıhhi malzeme satarak idameyi hayat etmektedirler. Eczanelerin çoğalmasına rağmen eczane kesafeti daima nüfus yoğunluğu ile orantılı bir gelişme kaydetmiştir.

Hazır ilâç tüketimi 1 numaralı grafikte görüleceği gibi süratle kamu sektörüne doğru kaymaktadır.

Bu ortamda 506 sayılı kanunun 123. maddesinin tadil edilerek bunu hızlandırmamalıdır. Yukarda sırasıyla ve bütün ayrıntılarıyla bilgilerinize arzemiş olduğumuz durum özel eczanenin ekonomik bünyesinde tamiri gayri kabil yaralar açacak ve 2200 eczanenin büyük kısmını iflâsa sürükleyecektir. Memleketimizde sosyal güvenlik dışında kalan vatandaşlar tedavilerinde büyük değeri olan ilâci nasıl temin edeceklerdir? Türk Eczacıları Birliği 35 milyon vatandaşı ilgilendiren bu konuyu bütün ayrıntıları ile duyurmayı bir vazife bilmektedir. Alâkalı Bakanlar ve Milletvekillerinin mevzu üzerine eğilmelerini rica ederiz.

NETİCE: Memleketimizde sosyal rejimin doğurduğu özel eczane

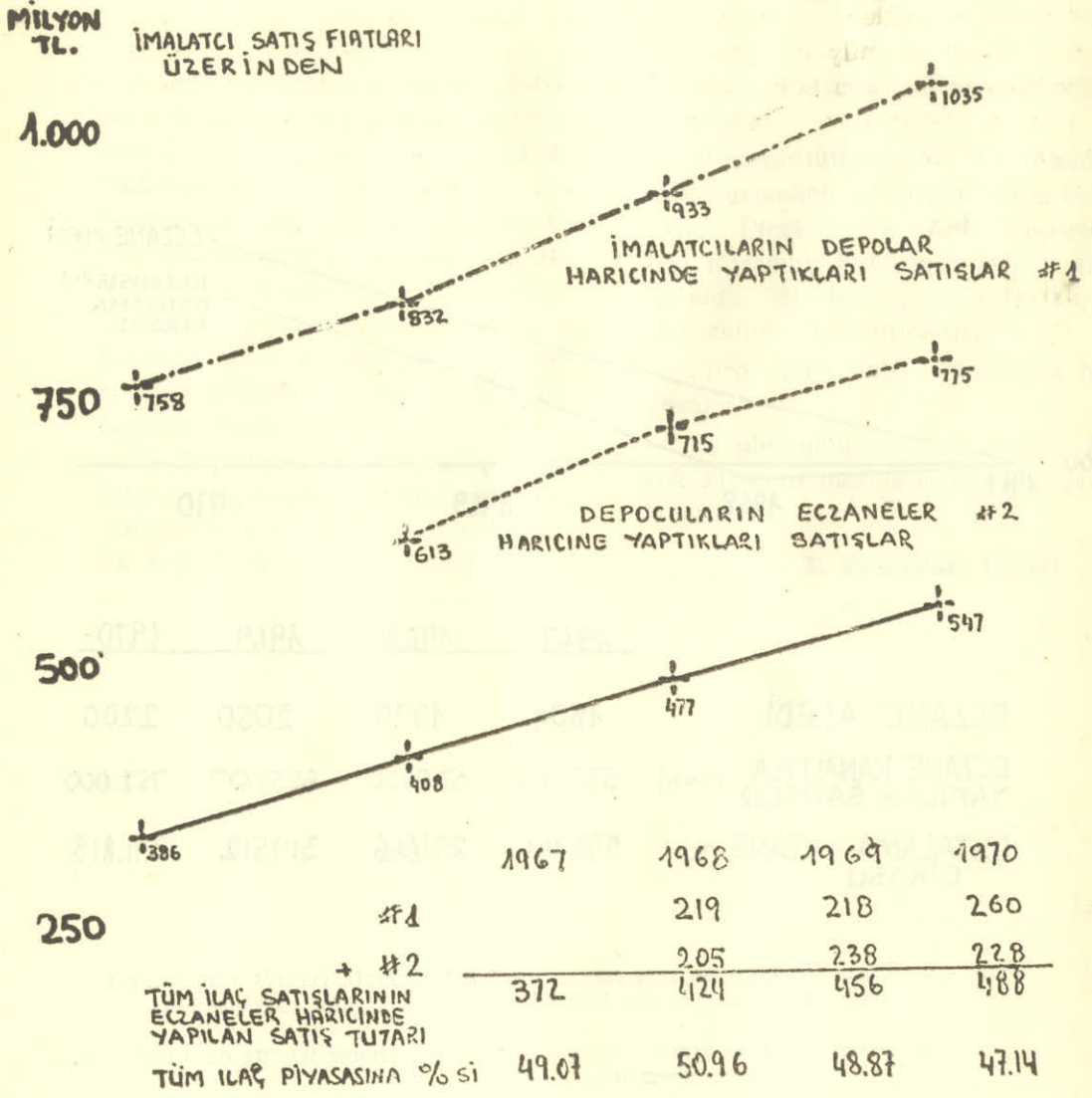
sektörü, güvenliğini ve yaşamasını devletten haklı olarak istemektedir.

Türk Eczacıları Birliği üzülererek belirtmek ister ki bugün memleketin tüm ekonomik meseleleri içinde ilâcın bütün meseleleri ve dağıtım politikacıların bir aracı olmuştur.

Memleket sağlık hizmetlerine gece gündüz hizmetleri karşılığında ancak bir emekçi kadar geçimini temin eden Türk eczacısına bu tatbikat reva görülmemelidir. Memleket sağlığında ilâcın herşeyin önünde geldiğini müdrük bir meslek örgütü olarak Anayasa'nın kuralları içerisinde haklarımızın savunulmasını ve kamuya hizmet için kurulmuş serbest eczanelerin durumlarının emekçi hakları ihlal edilmeden düzene konulmasını rica ederiz.

TÜRK İLAÇ PİYASASI

İMALATCIARIN SATIŞLARI -----
 DEPOCULARIN SATIŞLARI -----
 ECZANELERİN SATIŞLARI =====

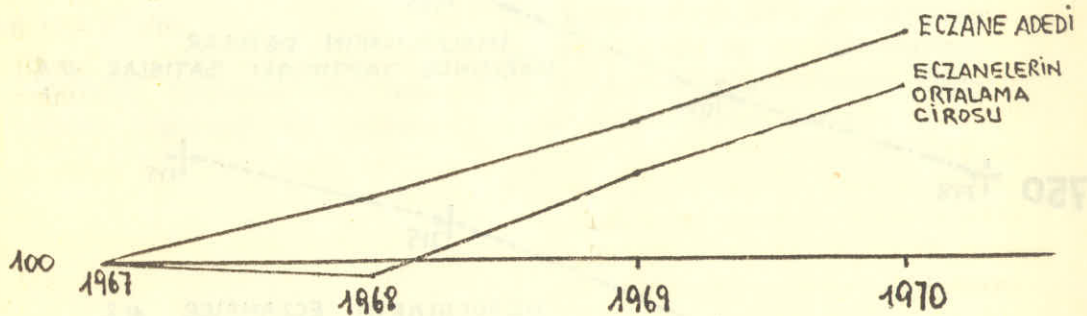
1967

1968

1969

1970

ECZANE ADEDİ - ECZANE ORTALAMA CİROSU KARŞILAŞTIRILMASI

	1967	1968	1969	1970
ECZANE ADEDİ	1804	1920	2050	2200
ECZANE KANALIYLA YAPILAN SATIŞLAR (1.000 TL)	530.000	560.000	655.000	752.000
ORTALAMA ECZANE CİROSU TL	293.791	291.666	319.512	341.818

NOT : 1- ECZANE ADEFLERİNDEN 1967 SENESİ TÜRKİYE İSTATİSTİK YILLIĞI 1968 BASKISI CETVEL 62 DEN ALINMIŞTIR. 1968-69-70 SENELERİ TAHMİNİ RAKKAMLARDIR.

2- ECZANE KANALIYLA YAPILAN SATIŞLAR İMÇ RAPORLARINDAN ALINMIŞ OLUP PERAKENDE SATIŞ FİYATLARI ÜZERİNDENDİR.

3- ORTALAMA ECZANE CİROSU ECZANE KANALIYLA YAPILAN SATIŞLARIN ECZANE ADEDİNE BÖLÜNMESİYLE BİDE EDİLMİŞTİR.

Çıkış Tarihi: 27/7/1971